

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Стратан-Артишкової Тетяни Борисівни
на дисертацію Ху Тінтін
«Формування художньо-аксіологічної культури майбутніх
учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання»,
представлену на здобуття наукового ступеня вищої освіти
доктора філософії
зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво)

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню проблеми формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання. Актуальність дослідження зумовлена тим, що сучасна педагогічна освіта на тлі викликів глобальних криз сьогодення спрямована на розвиток духовно-творчої особистості, сформованість її духовно-ціннісних орієнтирів, здатність до ціннісного сприйняття, осмислення й пізнання навколишнього світу, розуміння індивідуально смислового буття, прагнення до духовного самовдосконалення, вміння збереження національної самобутності. Повною мірою це стосується майбутніх учителів музичного мистецтва, здатних усвідомлювати роль мистецтва в духовному розвитку особистості, розв'язувати ідеї його ціннісно-культурного впливу на сформованість духовно-аксіологічної сфери учнівської молоді, спроможних виявляти, глибоко переживати, впроваджувати гуманістичні цінності мистецтва у процес художнього навчання і виховання. Тож виникає питання якісного оновлення й модернізації системи фахової підготовки, розвитку художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти. Усі ці положення визначають актуальність та своєчасність теми дисертаційного дослідження Ху Тінтін, у якому постає проблема подолання низки суперечностей, що виявила авторка у дослідженні, зокрема, між: потребою суспільства у фахівцях, здатних до трансляції високих цінностей мистецтва в середовищі школярів, і недооцінкою аксіологічних підходів в

теорії і практиці професійної підготовки майбутніх учителів художнього циклу предметів; значущістю культурологічних вимірів музичного навчання і невизначеністю культурологічних засад ціннісного спрямування фахової підготовки студентів мистецьких факультетів; визнанням ролі ціннісного осмислення музики у формуванні інтерпретаційно-виконавських умінь і недостатнім виявленням і висвітленням специфіки впровадження аксіологічних підходів у методичку музично-фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва. З огляду на це, актуальність дослідження Ху Тінтін не викликає сумніву, має теоретичне та практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертації чітко визначено об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, відповідно яким окреслено завдання дослідження. Доцільно обрані та використані методи дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні, що дають змогу забезпечити достовірність та надійність наукової роботи.

Послідовно й аргументовано викладений науковий матеріал в результаті теоретичного опрацювання наукових джерел, здійснений їх ґрунтовний аналіз, сформульовано наукові положення, результати дослідження та висновки, що свідчить про високий рівень дослідницької компетентності Ху Тінтін, володіння нею теоретичними та емпіричними методами дослідження.

Досягнення поставленої мети та завдань дослідження підтверджує зміст дисертаційної роботи, аналіз отриманих результатів, який свідчить про позитивні динамічні зміни в експериментальній роботі.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Найбільш значущі наукові результати полягають в тому, що вперше: здійснено цілісний аналіз наукової проблеми формування художньо-аксіологічної культури вчителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання; введено до наукового обігу поняття «художньо-аксіологічна культура вчителя музичного мистецтва», визначено її сутність і зміст як професійної якості, що передбачає здатність до глибокого

осягнення мистецьких і педагогічних цінностей, виявлення і творчого впровадження пріоритетних серед них у музично-виховній діяльності; розроблено структуру художньо-аксіологічної культури вчителів музичного мистецтва у складі мотиваційно-пізнавального, аналітико-аргументувального, інтерпретаційно-творчого, комунікативно-трансляційного, рефлексивно-результативного компонентів, що цілісно охоплюють специфіку прояву художньо-аксіологічної культури у професійній діяльності вчителя музичного мистецтва; визначено критерії та показники, застосування яких дозволяє характеризувати рівні сформованості художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва як необхідної професійної якості; визначено методичні засади формування художньо-аксіологічної культури вчителя музичного мистецтва, спрямовані на активізацію ціннісного ставлення студентів до музичної і педагогічної діяльності; уточнено поняття «культура особистості», «аксіологічна культура особистості», «естетична культура особистості»; подальшого розвитку набули теорія і методика професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки.

Матеріали дисертації безумовно мають практичне значення, що полягає у розробці авторкою поетапної методики формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки, можуть бути використані в освітньому процесі вищих навчальних закладів, у розробці навчально-методичних рекомендацій для викладачів і студентів педагогічних закладів вищої освіти, а також педагогами-практиками.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

Осмислення проблеми дослідження знайшло відображення у логічно побудованій структурі дисертації, що складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків, додатків.

У вступі дисертанткою переконливо обґрунтовано актуальність і доцільність розв'язання обраної теми дослідження, представлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, окреслено об'єкт, предмет, гіпотезу, завдання, схарактеризовано методи дослідження, визначено наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію й можливості упровадження результатів дослідження, його структуру; подано загальну кількість публікацій з теми дослідження.

Дисертація ґрунтується на достатній джерельній базі. Науково-дослідницькі результати достатньо повно відображені у наукових публікаціях дослідниці.

У першому розділі – **Теоретико-методологічні основи формування художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва** здійснено аналіз філософських засад аксіологічного підходу, визначена його роль і значення у розвитку педагогіки, мистецтвознавства, а також проблеми мистецького навчання і розвитку студентів крізь призму аксіології; визначено сутність, зміст і структура дефініції «художньо-аксіологічна культура учителя музичного мистецтва».

Дослідниця розкриває філософські, психолого-педагогічні, естетико-мистецтвознавчі підходи щодо аксіологічного спрямування навчання, котрі знайшли суттєвий відбиток у провідних позиціях музичної педагогіки, зокрема теорії і практики викладання музичних дисциплін у вищій школі. Це дало змогу дисертантці визначити напрями подальшого розвитку теорії і практики впровадження аксіологічних засад музичної освіти, розкрити й визначити поняття «художньо-аксіологічна культура учителя музичного мистецтва», його сутність, зміст і структуру, дослідити методикау її формування.

Розгляд наукових підходів щодо сутності дефініцій «культура особистості», «естетична культура особистості», «художня культура особистості», «аксіологічна культура особистості», «художньо-аксіологічна

культура особистості» дав змогу дисертантці уточнити поняття «художньо-аксіологічна культура вчителя музичного мистецтва», визначити як інтегровану особистісну якість, що передбачає здатність до глибокого осягнення мистецьких і педагогічних цінностей, виявлення і творчого впровадження пріоритетних серед них у професійній діяльності (с. 47).

У структурі художньо-аксіологічної культури вчителя музичного мистецтва, яка, як слушно зазначає Ху Тінтін, передбачає нерозривність та єдність художніх і педагогічних чинників професійної діяльності майбутнього фахівця, авторка слушно виокремлює й розкриває сутність таких її взаємодійних компонентів: мотиваційно-пізнавального, аналітико-аргументувального, інтерпретаційно-творчого, комунікативно-трансляційного, рефлексивно-результативного, що забезпечують інтегративність та цілісність визначеної структури.

У другому розділі – **Методичні аспекти формування художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва дисертанткою** на широкому науковому матеріалі розкрито методологічні підходи до формування художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва, зокрема, герменевтичний, культурологічний, професійно-діяльнісний, системний та компетентнісний, що є адекватними предмету дослідження, зумовлюють його концептуальну основу, системно поєднані й взаємодоповнювані.

Виокремлені підходи зумовили розробку дисертанткою відповідних принципів формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, до яких віднесено: принципи вільного вибору, мобільності, емоційної відкритості, доказовості та суб'єктності.

Відмітимо, що сукупність зазначених у розділі наукових підходів і принципів сприяла ефективній реалізації поставлених у дисертації завдань, а також виявила можливість створення належних педагогічних умов для ефективного формування художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Позитивної оцінки заслуговують визначені авторкою педагогічні умови формування художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва, а саме: мотивування студентів до ціннісного осягнення мистецтва; актуалізація аксіологічного потенціалу мистецтва; забезпечення єдності раціональних та емоційних чинників оцінювання мистецтва; діалогізація навчального процесу, що відкривають шлях до визначення практично спрямованих методів і прийомів формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Дослідницею змодельована методика формування художньо-аксіологічної культури студентів у процесі фахового навчання, що містить п'ять груп практично спрямованих методів і прийомів (с. 108): на вироблення художньо-ціннісних орієнтирів у майбутніх учителів музичного мистецтва, залучення їх до аналітико-ціннісного осягнення музичних творів, до застосування художньо-порівняльних підходів, до оцінювально-інтерпретаційного опрацювання музичних творів, а також стимулювання студентів до рефлексивно-оцінювального самовизначення.

У третьому розділі дослідження **«Дослідно-експериментальна робота з формування художньо-аксіологічної культури студентів у процесі фортепіанного навчання»** представлено методичку організації й етапи проведення дослідно-експериментальної роботи, викладено результати реалізації організаційно-педагогічних умов формування художньо-аксіологічної культури студентів у процесі фортепіанного навчання, проведено кількісний і якісний аналіз ефективності розробленого науково-методичного забезпечення, інтерпретовано результати статистичного аналізу одержаних даних, визначено ефективність формувальної технології.

Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи засвідчив, що в експериментальних групах порівняно з контрольними значно зріс рівень художньо-аксіологічної культури студентів, що підтверджено позитивною динамікою в експериментальних групах та відображено у таблицях та рисунках у підрозділах 3.1. та 3.3.

Висновки дисертаційного дослідження узагальнюють підсумки до кожного розділу і відображають досягнення мети і завдань дослідження, визначають його достовірність.

Зміст, структура, обсяг та оформлення дисертації відповідають вимогам, що ставляться до такого виду робіт.

Аналіз результатів дисертаційного дослідження Ху Тінтін засвідчив, що вони відповідають вимогам до оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Відзначаючи теоретичну новизну та практичне значення дисертаційного дослідження Ху Тінтін вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження, що мають дискусійний характер, та побажання:

1. У першому розділі дисертації представлено глибокий аналіз широкого спектру наукової літератури з досліджуваної проблеми. Нам імпонує уважне ставлення дисертантки до аналізу наукових праць. Проте, на нашу думку, ретроспективний екскурс був би більш цікавим, якщо його прослідкувати й упорядкувати за історичними етапами розвитку музично-педагогічної думки і вивчення проблеми цінностей в музичній педагогіці.

2. Робота, на наш погляд, виграла б, якби до наукових підходів (розділ 2 дисертаційного дослідження), на які спиралася дисертантка під час розроблення методичної моделі формування художньо-аксіологічної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання, було додано особистісно орієнтований підхід, оскільки його положення дозволяють більш повно врахувати індивідуальні особливості студентів у процесі фортепіанного навчання. До того ж, відповідно такому підходу дисертанткою визначена педагогічна умова – діалогізація навчального процесу.

3. У розділі 3.1. дисертанткою визначено та досить переконливо обґрунтовано критерії сформованості художньо-аксіологічної культури: мотиваційний, когнітивний та діяльнісний. На нашу думку, критеріальний

апарат мав би більшу конкретизацію у разі відповідності до представленої компонентої структури, що охоплює такі компоненти: мотиваційно-пізнавальний, аналітико-аргументувальний, інтерпретаційно-творчий, комунікативно-трансляційний, рефлексивно-результативний.

4. Дисертація виграла б, якщо пропоновану авторкою методичну модель відобразити у таблиці.

5. Цінність роботи значно зросла б, якби авторка на сторінках дисертації більш ґрунтовно представила методичні рекомендації щодо формування художньо-аксіологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання.

Вказані зауваження та побажання мають рекомендаційний характер і не знижують високої оцінки дослідження Ху Тінтін.

Висновок. Вивчення дисертаційної роботи показало, що дисертація на тему «Формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання», подана на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво), є самостійним і завершеним науковим педагогічним дослідженням і відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її авторка, Ху Тінтін заслуговує на присудження наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецької освіти

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

Тетяна СТРАТАН-АРТИШКОВА

